

Tot ce trebuie să știm despre recensământul populației și locuințelor 2024

Marina Soloviova
8 Aprilie 2024

Recensămintele populației și locuințelor reprezintă cea mai dificilă și costisitoare activitate de colectare a datelor pe care o întreprind autoritățile naționale de statistică în toată lumea. Pe lângă costuri, această sarcină complexă necesită o conștientizare și o cooperare deplină din partea publicului. Una din problemele specifice ce pot să apară pe parcursul recensământului este prezența unor grupuri de populație necooperante, precum și dorința unor grupuri de interes de a se opune recensământului din diverse motive: costuri, percepția de intruziune, îngrijorări în ceea ce privește confidențialitatea și alte cauze. Pentru unele persoane, refuzul de a participa la recensământ reprezintă o formă de protest împotriva politicilor promovate de stat. Cu toate că nemulțumirea oamenilor de rezultatele guvernării poate fi înțeleasă, recensământul nu este o ocazie potrivită pentru a ne exprima supărările față de autoritățile publice. Recensământul este tocmai acel exercițiu care scoate în evidență problemele țării și ajută la rezolvarea lor. El reprezintă un element indispensabil în sistemul de informare al unei societăți civilizate, furnizând nu doar Guvernului, ci și agenților economici și publicului date despre situația demografică, socială, economică și de mediu. Cum anume ne ajută recensământul, explicăm în acest articol.

Ce este un recensământ al populației și locuințelor

Recensământul populației și locuințelor (RPL) este o cercetare statistică de amploare națională, care se desfășoară pe teritoriul țării o dată la 10 ani. În cadrul acestuia sunt colectate date despre persoane și locuințe.

Recensământul populației este o numărătoare oficială a populației totale a unei țări, precum și a subdiviziunilor geografice ale acesteia, care furnizează date privind numărul de locuitori, distribuția lor teritorială, structura pe vârste și sexe și alți indicatori socio-economici cheie.

Recensământul locuințelor este definit în mod similar ca o numărătoare oficială a întregului fond de locuințe de pe teritoriul unei țări și din cele mai mici unități geografice ale acesteia, împreună cu informații privind un șir de caracteristici ale locuințelor.

Un **recensământ al populației și al locuințelor** este, prin urmare, procesul care produce, concomitent, informații combinate privind populația și stocul de locuințe, cu diferite caracteristici specifice lor. Astfel, recensământul are avantajul de a oferi informații interdependente privind două universuri (populația și locuințele), colectate în același moment de timp, prin metode uniforme, care nu sunt disponibile în alte surse.

Metaforic, se poate de spus că un recensământ este o „fotografie” a întregii populații și a fondului de locuințe ale unei țări la un moment dat (de exemplu, la ora 00:00, 8 aprilie 2024), realizată periodic.

Unul din principiile de bază ale recensământului este principiul universalității: numărarea populației trebuie să includă fiecare persoană care locuiește pe teritoriul țării la un moment definit de timp și fiecare locuință din țară. Totodată, utilizarea practică a datelor recensământului nu urmărește analiza informațiilor despre fiecare persoană în parte. Obiectivul recensământului este de a furniza statistici generalizate despre societate în ansamblu și despre grupurile din cadrul acesteia.

Organizația Națiunilor Unite a făcut apel la toate țările să efectueze recensăminte naționale în cadrul runde mondiale 2020 a recensămintelor populației și locuințelor, deschisă pentru perioada anilor 2015-2024. Până în prezent, majoritatea țărilor din lume au realizat sau sunt în proces de realizare a recensămintelor pentru runda mondială 2020.

Care este scopul general al recensământului?

Conform Legii privind recensământul populației și locuințelor, scopul RPL este de a oferi informații de interes public despre populația rezidentă și locuințe pentru elaborarea, monitorizarea și evaluarea politicilor, pentru argumentarea deciziilor de dezvoltare umană, pentru cercetarea științifică și dezvoltarea mediului de afaceri. Recensământul are ca obiectiv producerea, în condiții de calitate și comparabilitate internațională, a statisticilor oficiale naționale sub forma unor indicatori statistici privind: numărul și distribuția teritorială, la cel mai mic nivel teritorial, a populației; structura demografică și caracteristicile socioeconomice; gospodăriile casnice, locuințele, condițiile de locuit ale populației și clădirile în care se situează locuințele acesteia. De asemenea, recensământul servește drept bază pentru estimările anuale ale numărului populației țării și bază de sondaj pentru cercetările statistice selective.

Cu alte cuvinte, scopul recensământului este, în primul rând, de a colecta cele mai complete date despre cine și cum trăiește în Moldova, despre nivelul de studii, aptitudinile lingvistice, etnia, starea civilă, ocuparea ș. a., atât pentru întreaga populație, cât și pentru diferite grupuri în parte. În al doilea rând, recensământul face posibilă studiarea evoluției acestor indicatori de la recensământul anterior, analiza schimbărilor care au avut loc și elaborarea prognozelor.

Este important faptul că RPL furnizează informații despre o gamă largă de caracteristici ale populației la un nivel foarte detaliat de clasificare încrucișată. Combinația datelor privind numărul, structura și distribuția populației pe teritoriu cu datele privind caracteristicile socioeconomice ale acesteia poate fi obținută numai în urma recensământului. De exemplu, numai recensământul poate furniza informații despre nivelul de studii al populației de diferite etnii sau în combinație cu gradul de ocupare. Astfel de informații nu pot fi obținute din bazele de date administrative ale autorităților publice sau private. De exemplu, Agenția Servicii Publice (ASP) are informații despre adresele de domiciliu la care sunt înregistrate persoanele, dar nu cunoaște câte persoane locuiesc realmente într-o localitate sau alta. Vremurile iobăgiei au trecut și oamenii au

dreptul să trăiască unde vor, nu neapărat la domiciliul oficial. ASP, de asemenea, nu duce evidența nici a etniei, nici a religiei, nici a limbii pe care o vorbesc locuitorii din diverse sate sau orașe. Recensământul este singura sursă de astfel de informații.

Datele statistice periodice referitoare la populație și la principalele caracteristici familiale, sociale, economice ale persoanelor și privind locuințele sunt necesare pentru elaborarea politicilor regionale, sociale și de mediu, precum și pentru a sprijini diverse activități cum ar fi promovarea incluziunii sociale, protecția mediului sau promovarea eficienței energetice.

Însă nu doar administrația publică, ci și agenții economici, organizațiile societății civile, cercetătorii și mulți alții utilizează datele recensământului. Mai jos prezentăm mai multe exemple despre modul în care informațiile obținute în cadrul RPL sunt utilizate pentru a lua decizii informate care aduc beneficii directe locuitorilor, comunităților și întregii țări.

Cine și cum utilizează datele recensământului în diverse domenii

1. Producătorii de alte statistici

Datele recensământului servesc drept bază pentru elaborarea altor statistici oficiale, în primul rând, a statisticilor ce țin de numărul populației la începutul fiecărui an. În fiecare an, Biroul Național de Statistică actualizează numărul populației obținut de la ultimul recensământ cu datele ASP despre numărul celor născuți și decedați, precum și în baza datelor despre migrațiune. Totuși aceste date nu întotdeauna sunt exacte, în special informația ce ține de migrație. Cu trecerea anilor, erorile se acumulează și discrepanțele față de situația reală pot deveni semnificative. Astfel, doar recensământul ne poate spune cu cea mai mare precizie care este numărul populației în total și în profil teritorial și care sunt caracteristicile acestei populații, fără erori sau cu erori minime.

Rezultatele recensământului se utilizează ca indicatori de control pentru alte cercetări și analize sau ca bază de eșantionare pentru realizarea de cercetări prin sondaj, astfel ca ele să fie reprezentative. De exemplu, datele recensământului se folosesc la elaborarea eșantioanelor altor anchete naționale, cum ar fi Ancheta forței de muncă sau Cercetarea bugetelor gospodăriilor casnice. Companiile private care se ocupă cu realizarea sondajelor de opinie publică, de asemenea, utilizează datele recensămintelor pentru a-și construi eșantioanele.

Datele obținute în cadrul recensămintelor populației se utilizează și pentru calcularea indicatorilor statistici derivați, cum ar fi indicatorii economici „pe cap de locuitor” sau ratele natalității, mortalității, nupțialității etc. Recensămintele locuințelor se utilizează, de exemplu, pentru calcularea indicatorilor derivați precum numărul de metri pătrați de suprafață care revine în medie la un locuitor sau la o locuință.

În final, datele recensămintelor se utilizează pentru calcularea indicatorilor de prognoză privind numărul așteptat al populației și ai caracteristicilor sale social-economice în anii următori.

2. Guvernul

Recensământul furnizează informații de care Guvernul are nevoie pentru a elabora politici, pentru a planifica și gestiona serviciile publice și pentru a alocă mijloace bănești.

Elaborarea politicilor

Înainte ca statul să poată oferi servicii publice, el trebuie să elaboreze politici publice bazate pe dovezi de înaltă calitate. De exemplu, datele recensământului care arată câte persoane lucrează în diferite ocupații și ramuri ale economiei în combinație cu nivelul lor de studii pot informa politicile statului privind sprijinirea ocupării și necesitățile de formare profesională, precum și politica migrațională. Datele precum tipul gospodăriei cu copii (biparentală sau monoparentală), statutul ocupațional al părinților și nivelul lor de studii pot fi utile la elaborarea politicilor de susținere a familiilor cu copii, asigurarea echilibrului dintre viața personală și cea profesională, egalității de gen. Datele privind apartenența etnică și religioasă pot ajuta la estimarea amplitudinii și a naturii discriminării în Moldova și la elaborarea politicilor privind egalitatea de șanse sau îmbunătățirea relațiilor interetnice și interconfesionale. Informațiile cu privire la țara de naștere a părinților poate ajuta la o mai bună înțelegere a originilor populației și a proceselor de integrare. Informația despre populația cu diverse forme de dizabilități (dificultăți) combinată cu datele despre statutul ocupațional este necesară pentru a elabora politici de reducere a barierelor din calea ocupării cu care se confruntă persoanele cu dizabilități. Datele despre locuințe și condițiile de trai pot fi utilizate la elaborarea politicilor în materie de locuințe. De exemplu, datele RPL 2024 vor ajuta la determinarea ponderii caselor vulnerabile la dezastre naturale, cum ar fi inundațiile sau cutremurele, și vor fi utilizate de către stat la elaborarea politicilor pentru susținerea reabilitării locuințelor și construirii caselor de locuit durabile și sigure. Informația privind dotarea locuințelor cu sisteme de canalizare este importantă atât din punctul de vedere al calității vieții, cât și din considerente de ocrotire a mediului înconjurător și ajută la identificarea zonelor cu pericol de poluare a apelor. Pentru politicile de eficiență energetică și planificarea importului de resurse energetice este esențial ca statul să aibă date actualizate despre distribuția clădirilor după tipul sistemului de încălzire și tipul combustibilului folosit.

Planificarea și gestionarea serviciilor publice

Cu toții folosim servicii publice, cum ar fi școlile, spitalele, drumurile și bibliotecile. Aceste servicii trebuie planificate în așa fel încât să țină pasul cu schimbările vieții moderne. Spre exemplu, datele privind vârsta oamenilor și dificultățile de sănătate pot ajuta la planificarea volumului necesar de servicii sociale și medicale. Informațiile privind tipul și gravitatea dizabilităților, colectate în cadrul recensământului, pot fi de ajutor la planificarea achizițiilor de proteze și dispozitive de asistență, utilizării diferitelor terapii, necesităților de asistenți personali. Datele despre numărul de copii care cresc în familii vorbitoare de anumite limbi ajută la planificarea numărului de locuri în școli cu predare în limbile respective. Informația colectată cu privire la locul de trai și locul de muncă servește pentru planificarea serviciilor de transport interurban și intra-urban, precum și pentru planificarea construcției de drumuri.

Serviciile de urgență, la fel, utilizează statisticile recensământului pentru a planifica serviciile în baza caracteristicilor localităților. Recensământul ne spune câți oameni și unde locuiesc, ce tipuri de persoane sunt (tineri, vârstnici) și care sunt caracteristicile acestora. Astfel, serviciile de urgență identifică localitățile și zonele care necesită o atenție sporită. De exemplu, zonele cu mulți locuitori vârstnici necesită mai multe stații cu ambulanțe. De asemenea, vârstnicii sunt mai frecvent victime ale furturilor și escrocheriilor, de aceea zonele unde locuiesc mai mulți vârstnici pot necesita mai multe posturi de poliție. Serviciile de pompieri și salvatori folosesc datele recensământului pentru a planifica numărul de stații, de autospeciale și de personal în diferite localități.

Alocarea banilor publici

O numărătoare exactă a populației din fiecare unitate teritorială ajută Guvernul să calculeze valoarea transferurilor pe care le alocă autorităților locale. Conform [Legii privind finanțele publice locale](#), în Republica Moldova transferurile din bugetul de stat către bugetele locale se calculează ținând cont de datele oficiale privind populația din localitatea respectivă. De asemenea, informația despre numărul persoanelor care vor atinge în timpul apropiat vârsta de pensionare și numărul persoanelor care vor atinge vârsta aptă de muncă permite aprecierea perspectivei de acumulare a mijloacelor în Bugetul Asigurărilor Sociale de Stat și a necesităților de transferuri din bugetul de stat.

3. Autoritățile publice locale

Rezultatele recensământului sunt de o importanță vitală pentru administrația raioanelor și localităților. În urma recensământului, raioanele, orașele și satele vor primi date exacte privind numărul populației lor și componența acesteia. Pe baza acestor date, se vor lua decizii de management pentru următorii 10 ani. De exemplu, avem nevoie de o școală nouă? Ce tip de școală: primară, gimnaziu, liceu? Câți profesori vor trebui pentru școlile din localitate, ținând cont de numărul de elevi care vor atinge anumite vârste peste 3, 5, 7 ani? Autoritățile publice locale folosesc datele de recensământ privind vârsta și numărul populației pentru a estima și prognoza nevoile de facilități pentru îmbătrânirea activă (centre de zi și activități pentru seniori), aziluri pentru vârstnici, cantine sociale etc. Datele recensământului privind limbile vorbite în regiune se folosesc de APL pentru a determina necesitatea de a traduce documentația locală și indicatorii de semnalizare. Informațiile privind accesibilitatea locuințelor pentru persoanele cu dizabilități (prezența rampelor) vor informa deciziile de ajustare a blocurilor și caselor de locuit la necesitățile lor specifice. Faptul că RPL 2024 va oferi date la nivel de grile de 1 km pătrat este deosebit de util pentru analiza traficului și planificarea transportului public. Informațiile din recensământ privind ocuparea locuințelor, materialele din care sunt construite clădirile, tipul de încălzire folosit și datele demografice ajută la identificarea zonelor în care intervențiile de eficiență energetică ar fi cel mai bine direcționate. Informațiile despre dotarea cu apeduct și canalizare ajută la identificarea nevoilor de purificare a apei sau de instalații de canalizare,

localizarea zonelor cu pericol de contaminare a apelor subterane și a bolilor transmise prin apă. În final, după cum s-a menționat mai sus, rezultatele recensământului populației au o influență directă asupra transferurilor din bugetul de stat pe care autoritățile locale le primesc pentru finanțarea serviciilor publice. De asemenea, atunci când între localități se distribuie finanțarea pentru proiecte de dezvoltare regională, este important numărul și caracteristicile populației locale care reflectă faptul că proiectul propus va avea suficienți beneficiari.

4. Firmele

Datele recensământului pot ajuta întreprinderile să-și înțeleagă clienții și să răspundă la întrebări importante de management. Deciziile majore de afaceri implică inevitabil un element de risc, de aceea, orice lucru care sporește certitudinea și minimizează riscurile este binevenit. De exemplu, rețelele de supermarketuri folosesc datele recensământului pentru a lua decizii cu privire la locația magazinelor, sortimentul de produse și numărul de locuri de parcare ce trebuie prevăzute pentru clienți. Micul business folosește datele despre caracteristicile demografice ale populației pentru a determina ce produse și servicii vor fi mai întrebate – de exemplu, grădinițele private, saloanele de mariaj sau magazinele cu articole pentru croșetat și unelte de grădinarit? Producătorii de articole pentru copii, cum ar fi hrana pentru bebeluși, hainele și jucăriile, precum și producătorii de haine pentru gravide au nevoie de informații exacte despre copii și mame pentru a-și crea și vinde produsele. Companiile industriale folosesc datele demografice pentru a determina în ce localități să-și înființeze fabricile: sunt preferate acele localități unde există suficientă forță de muncă cu nivelul de studii și profesia necesară. Băncile au nevoie de rezultatele recensământului pentru a prognoza cererea de produse financiare specifice, cum ar fi cardurile sociale pentru pensionari și părinți cu copii mici sau creditele ipotecare pentru tinerele familii. Arhitecții, companiile de construcții și agențiile imobiliare au nevoie de informații exacte privind mărimea și compoziția gospodăriilor și a locuințelor pentru a proiecta, construi și vinde case și apartamente. Informațiile exacte obținute din recensământ privind limba vorbită de obicei ajută posturile de radio și televiziune să definească volumul emisiunilor în limbile regionale, iar companiile de marketing să elaboreze campanii publicitare adresate celor care vorbesc alte limbi decât cea de stat.

5. Societatea civilă: organizațiile neguvernamentale, comunitățile religioase și etnice, voluntarii, fondurile caritabile

Statisticile de recensământ (vârsta, etnia, componența gospodăriilor, nivelul de studii, dizabilitățile) sunt esențiale pentru organizațiile societății civile pentru a înțelege comunitățile locale în care lucrează, ca să-și direcționeze eforturile în cel mai eficient mod. Organizațiile societății civile au nevoie de datele recensământului pentru a elabora și implementa proiecte de asistență pentru copii, tineret și vârstnici; pentru a oferi suport categoriilor vulnerabile ale populației; pentru a oferi locuințe și formare profesională refugiaților sau persoanelor fără adăpost. De asemenea, ca și administrația publică, organizațiile societății civile folosesc datele

recensământului atunci când planifică și răspund la diferite dezastre naturale, precum inundațiile și cutremurele. Datele recensământului oferă informații credibile și oficial recunoscute, care pot fi utilizate pentru a da greutate aplicațiilor ONG-urilor la diferite granturi. Comunitățile religioase și etnice mici au nevoie de o numărătoare exactă a numărului de membri ca să poată milita pentru o recunoaștere mai mare la nivel național.

6. Cercetătorii, studenții

Recensămintele joacă un rol important în științele sociale. Ele reprezintă o resursă importantă pentru cercetarea tendințelor în ceea ce privește structura și distribuția populației, precum și o bază de analiză și evaluare a schimbărilor care au loc în cadrul societății și de elaborare a prognozelor privind direcțiile de dezvoltare a acesteia. De exemplu, numai recensământul oferă date exacte despre căsătoriile neînregistrate, dar care există de facto, care devin tot mai răspândite în ultimul timp. Astfel de informații sunt importante pentru studierea schimbărilor contemporane în comportamentul matrimonial și în relațiile de familie, precum și a legăturii acestora cu diverse caracteristici demografice și sociale ale populației.

Informația privind țara de naștere a părinților, în combinație cu informația privind țara de naștere a persoanei recenzate, poate fi utilizată de cercetători pentru a identifica copiii născuți în Moldova ai părinților născuți în străinătate („a doua generație”) și pentru a studia procesele de integrare ale imigranților și ale descendenților acestora. De asemenea, informația despre anul primei sosiri în Moldova este necesară pentru a obține întreaga durată de aflare în țară, ceea ce poate fi util în realizarea de studii privind integrarea imigranților. În plus, în țările ca Republica Moldova, în care există fluxuri importante de migranți care revin înapoi în țară, întrebările la acest subiect permit identificarea copiilor născuți în străinătate ai părinților originari din Moldova. Informația privind localitatea de naștere a populației născute în Moldova poate fi utilizată pentru studierea tendințelor în migrația internă.

Statisticile recensământului sunt de ajutor pentru studenți la elaborarea tezelor și referatelor academice. Pentru studenții care învață la geografie și demografie, sociologie, business și marketing recensământul este o sursă importantă de informații pe teme precum nivelul de studii, ocupația, vârsta, locul și condițiile de trai ale populației. Fragmente din bazele de date ale recensămintelor sunt adesea utilizate de studenții la statistică și econometrie ca seturi de date necesare pentru exersarea diferitelor metode cantitative.

7. Oamenii simpli

Ce folos obțin oamenii simpli din participarea la recensământ? Recensământul îi trebuie în primul rând nu statului, nu funcționarilor, el este necesar pentru toată societatea, care, periodic, ar trebui să aibă ocazia să se privească în „ogindă” și să vadă unde a ajuns. Prin participarea la recensământ, fiecare oferă informații despre sine și, astfel, contribuie la elaborarea unor programe sociale de perspectivă care vizează grupul de persoane din care face parte. De exemplu, datele referitoare la vârstă vor ajuta la prezicerea momentului și a numărului de

persoane care vor ieși la pensie, ca să putem planifica și asigura sumele necesare pentru plata pensiilor decente tuturor. Deoarece statul nu mai ține evidența etniei și limbii materne a cetățenilor, recensământul a rămas singura oportunitate pentru grupurile minoritare de a-și afirma existența pentru a cere respectarea drepturilor sale. Atunci când alegem localitatea și cartierul pentru a ne stabili cu traiul, putem să ne uităm la datele recensământului ca să ne asigurăm că împrejurimile sunt potrivite pentru stilul nostru de viață, iar vecinii sunt niște oameni cu care ne vom putea înțelege bine. Recensământul este o activitate de nivel național care îi unește pe toți locuitorii Moldovei. Cu toții, indiferent de preferințele noastre politice și de statutul social, avem de câștigat de la realizarea recensământului. În cele din urmă, recensământul este o cronică a Moldovei, pe care o vom citi nu doar noi, ci și urmașii noștri.

Notă de limitare a responsabilității

Documentul este elaborat în cadrul proiectului „Monitorizarea pilotării Recensământului populației și locuințelor 2024” implementat de către Centrul Analitic Independent „Expert-Grup” și finanțat de către Delegația Uniunii Europene din Republica Moldova. Conținutul acestuia aparține autorilor și nu reflectă în mod neapărat viziunea Uniunii Europene.